

LaTice

B OŠNJAČAK

List Bošnjačkog
kulturnog saveza Slovenije
ISSN 1580-8270

Prilog za
književnost
i jezik - 1
avgust, 2020

Riječi – Laticice, a pjesma – Cvijet, što više poljana, ljepši je Svijet!

*Pesnik je vrtnar besed.
Pesnik sadi in neguje besede.
Besede zrastejo v pesmi.*

*Pjesnik je baštovan riječi.
Pjesnik sadi i neguje riječi.
Riječi izrastu u pjesme.*

Pisci i knjige:

Boris A. Novak
Niko Grafenauer
Breda Smolnikar
Josip Osti
Mirsad Bećirbašić
Šimo Ešić
Ismet Bekrić
Admir Baltić

Ilustratori:

Kristina Krhin
Omer Berber

Ilustracija: Omer Berber

Boris A. Novak

LJUBEZEN DO BESED

1

Kdo je pesnik?

Pesnik je vrtnar besed.

Pesnik sadi in neguje besede.

Besede zrastejo v pesmi.

2

Odrasli poslušajo besede, ne da bi jih slišali. –

Pesnik pa je človek, ki ima posluš za besede.

Odrasli berejo besede, ne da bi jih začutili. –

Pesnik pa je človek, ki ima čut za besede.

Odrasli govorijo besede, ne da bi jih pokušali. –

Pesnik pa je človek, ki ima okus za besede.

Odrasli pišejo besede, ne da bi jih poduhali. –

Pesnik pa je človek, ki ima vonj za besede.

Odrasli pri besedovanju sploh ne opazijo besed,

zato besede zvenejo od samote in žalosti. –

Pesnik s pesmijo prebudi besede v življenje,
da cvetijo in zvenijo.

Kajti, pesnik je zaljubljen u besede.

Zato so tudi besede zaljubljene v pesnike.

3

Odrasli uporabljajo besede, ne da bi jih ljubili.

Tako se besede pokvarijo in postarajo. –

Otroci pa so drugačni. Otroci se z besedami igrajo.

Igra popravi pokvarjene besede.

Igra s starih besed postrga rjo in jim povrne mladostni lesk.

Igra porodi nove, nezaslišane, nezaslišano lepe besede.

Otroci poslušajo besede. Besede so glasba človeških glasov.

Otroci čutijo besede: so mehke? trde? okrogle? špičaste?

Otroci pokušajo besede: so sladke? slane? kisle? grenke?

Otroci duhajo besede. Besede so cvetni prah na rožah stvari.

Otroci imajo radi besede. Zato imajo tudi besede rade otroke.

4

Vsak pesnik je veliki otrok. In vsak otrok je mali pesnik.

Otroštvo je poezija življenja. Poezija je otroštvo sveta.

Dlani

Roka je toplejša od vseh gnezd.

Oledeni samo takrat,

ko so prsti stisnjeni v pest.

A ko je dotik poboža,

se pest odpre v dlan

in postane roža...

BOŠNJAK

časopis Bošnjačkov
kulturnog saveza
/Bošnjaške kulturne
zveze Slovenije

Adresa: Tržaška 2, 1001 Ljubljana

Za izdavača: Kerim Dizdar

Prilog uredio Ismet Bekrić

Redakcija: Dijana Harčević Čatić, Maida Džinić Poljak, Sanela Fejzić, Fahir Gutić,

Nihad Đozić i Ismet Bekrić (lektor i redaktor)

Grafička priprema i štampa: Grafična delavnica »Bor« Ilirska Bistrica

email: info@bkzs.si

Matični broj: 1161148

Poreski broj/Davčna številka: 18322697

Tran. račun: NLB SI56 02083-0090659476

Boris A. Novak

VOLJETI RIJEČI

1.

Ko je pjesnik?
Pjesnik je baštovan riječi.
Pjesnik sadi i uzgaja riječi.
Riječi izrastaju u pjesme.

2.

Odrasli slušaju riječi, ali ih ne čuju.
-A pjesnik je čovjek, koji ima sluh za riječi.

Odrasli čitaju riječi, ali ih ne osjećaju.
-A pjesnik je čovjek, koji ima osjećaj za riječi.

Odrasli izgovaraju riječi, ali ih ne oprobaju.
-A pjesnik je čovjek, koji ima smisao za riječi.

Odrasli pišu riječi, ali ih ne pomirišu.
-A pjesnik je čovjek, koji ima miris za riječi.

Odrasli govore, ali riječi uopće ne primjećuju.
pa im riječi uvehnu od samoće i tuge.
-A pjesnik pjesmom oživi riječi, da procvjetaju
i zatrepere.

Dakako, pjesnik je zaljubljen u riječi.
Zato su i riječi zaljubljene u pjesnike.

3.

Odrasli nižu riječi, ali ih ne vole.
Tako se riječi pokvare i ostare.
-Djeca su drugačija. Djeca se s riječima igraju.

Igra popravi pokvarene riječi.
Igra sa starih riječi sastruže hrđu i vrati im mladalački sjaj.
Igra rađa nove, nečuvane, nečuvano lijepe riječi.

Djeca slušaju riječi. Riječi su glazba ljudskih glasova.
Djeca osjećaju riječi: da li su mehke? tvrde? okrugle? špicaste?
Djeca kušaju riječi: da li su slatke? slane? kisele? gorke?
Djeca mirišu riječi. Riječi su cvjetni prah na rascvalim stvarima.

Djeca vole riječi. Zato i riječi vole djecu.

4.

Svaki pjesnik je veliko dijete. I svako dijete je mali pjesnik.
Djetinjstvo je poezija života. Poezija je djetinjstvo svijeta.

Dlanovi

Ruka je toplija od gnijezda za ptiče.
Oledeni samo tada,
kad se prsti upesniče.

A kad se dodiru pruža,
šaka se u dlan otvori
i postane – ruža...

Preveo: Ismet Bekrić

Niko Grafenauer

SKRIVNOST

Skrivnost ima skrivališče
za sedmimi pečati.
Do nje vodi skrito stopnišče
z devetimi skrivnimi vrati.

Skrivnost je skrivnostno nedosegljiva
in skrita od vsega sveta.
Zato najraje prebiva
v skrivnem kotičku srca.

V skrivnosti molk se zagrinja,
vsa tiha, kot da je ni.
A vendar nas nase spominja,
ker nas na tihem teži.

Skrivnost se ne more izdati,
pa se spet skriti nazaj.
Ker mora potlej večno sijati,
zakleta u Giocondin smehljaj.

TAJNA

Tajna ima skrivališče
iza sedam pečata.
Do nje vodi skrito stepenište
s devet tajnih vrata.

Tajna je tajanstveno nedokučiva
i od cijeloga svijeta skrivena.
Zato najraje prebiva
u kutičku srca malena.

Mukom je tajanstvenim pokrivena,
sasvim tiha, kao da je nema.
A ipak nas podsjeća tu da je,
jer nam potajni teret postaje.

Tajna se ne može izdati,
pa ponovo biti skrivena.
Jer potom mora vječno sjati,
u Giocondin smiješak pretvorena.

JAZ

Jaz celo življenje zori,
zagledan vase.
A svoje zrcalo še drugim drži,
da ob njih rase.

Jaz nikdar ne more biti
jaz, će je sam.
Šele takrat se ga da razločiti,
ko hoče iz sebe drugam.

Zato je jaz v sebi razklan
na dve polovici:
na tisto iz svetlih pričakovanj
in tisto po resnici.

Tako mora ves čas strmeti
na eno in drugo stran.
Samo kadar spi, se mu sveti
eno samo lice iz sanj.

A včasih se jaz prebudi
v noč brez zvezd.
Takrat se še sam znoči
v podzavest.

JA

Ja cijeloga života zri,
u sebe zagledano.
A svoje zrcalo i drugima drži,
uz njih uzdizano.

Ja nikada ne može biti
ja, ako je samo.
Tek onda ga je moguće razlučiti
kad hoće iz sebe drugamo.

Zato je ja u sebi rascijepljeno
na dvije polovine:
na onu od svijetlih očekivanja
i onu od istine.

Tako, sve vrijeme, mora gledati
na jednu i drugu stranu.
Samo mu, kada zaspi,
jedan obraz zasvijetli u snu.

Katkad se ja u noći
bez zvijezda probudi.
Tada se i samo smrači
i u podsvijest zabludi.

Knjiga *Skrivnosti/Tajne* objavljena je 1999. godine u Ilirskoj Bistrici (Edicija Runolist/Planika, Zveze kulturnih društva, te kasnije Grafičke radionice »Bor«), u okviru projekta Zavoda za odprto drušbo-Slovenija, obogaćena je i crtežima jednog sarajevskog dječaka, *Damira-Dade Dragulja*, koji je u opkoljenom i granatiranom Sarajevu (1994.), crtajući surovu stvarnost, ispoljavao dječiju žudnju za slobodom života i mašte. Tu svoju priču, i strašnu i čudesnu,

istovremeno, on je ispričao i na jednoj izložbi, a evo, djelimično, i među koricama ovih pjesničkih tajni. Damir Dado Dragulj donio je tu priču i u Sloveniju, u Maribor, u kojem je nastavio svoje školovanje i likovnu nadgradnju.

Pobjeda svjetlosti

Pjesnički opus Nike Grafenauera već odavno prelazi granice Slovenije, utkivajući se u moderne evropske tokove, u stalna traganja za dubokim značenjima poetskog, i u misli i u izrazu. Za Grafenauera pjesma nije samo slika, lijepi sklad riječi i rima; ona je otkrivanje mnoštva slika u jednoj slici, traženje višezvučja u jednom zvuku, poniranje u – visine. Te odlike ispoljavaju se i u Grafenauerovoj poeziji za djecu, također i u

zbirci *Skrivnosti (Tajne)*, koja je u Sloveniji dosad imala više izdanja i koja najbolje prezentira takav Grafenauerov pristup i domet - da ni pjesma za djecu, za mlade, ne trpi nikakve »ustupke«, šta više, ona od pjesnika traži još više, i imaginacije, i novih slika, i jezičkog umijeća. Tu knjigu imamo priliku čitati i u izvrsnom prevodu na bosanski jezik, perom i poetskim umijećem Josipa Ostija, koji je svoje višegodišnje bavljenje slovenskom literaturom krunisao brojnim knjigama prevedene poezije, proze i esejistike. A kad dobar pjesnik prevodi dobrog pjesnika, dvostruko dobivamo: prvotni rukopis i njegovu nadgradnju u drugom jeziku, osjećajući kako nam poezija u dobrom prevodu /prepjevu nudi još više unutrašnjih značenja i odjeka... (Ismet Bekrić)

STRAH

*Strah ima strašno velike oči,
a strahovidne.*

*Vidijo samo take reči,
ki so drugače nevidne.*

Najbolje vidijo v crni temi.

Takrat je strah najbolj strah.

*Zato na vse kriplje na varno beži
s svincem v nogah.*

*Kadar se strah samo malo boji,
je preplašen,
a kadar vse u strahu drži,
je strašen.*

*Včasih je strah od strahu
čisto brez vsake moči.*

*Takrat se ves rdeč od sramu
sam sebi strašno smeji.*

STRAH

*Strah ima oči strašno velike,
ali strahovide.*

*Vide samo takve slike,
koje se drugačije ne vide.*

Najbolje vide u mraku mrklom.

Tada je strah najstrašljiviji.

*Olovnih nogu, bježi trkom
tamo gdje će biti najsigurniji.*

*Kada se strah samo malo boji,
plašljiv je,
a kada sve u strahu drži,
strašan je.*

*Od straha strah ponekad
nikome ništa ne smije.
Sav crven od srama tad
samome sebi se smije.*

Preveo: Josip Osti

Breda Smolnikar: Spominska knjiga

V omari je med rjuhami in brisačami ležala mamina spominska knjiga. Ponavadi smo se spomnili nanjo ob popoldnevih, ko je zunaj snežilo in ko razen nenapisane domače naloge za drugi dan nismo imeli več kaj početi, saj smo preigrali že vse igre, ki smo jih znali.

Ko nam je prišla knjiga v roke, smo posedli na posteljo in jo začeli prelistavati. V sobi je bilo mrzlo, zato smo se preselili v kuhinjo, kjer je mama šivala in je bilo toplo.

»Kdaj boste začeli pisati nalogo?« se je jezila.

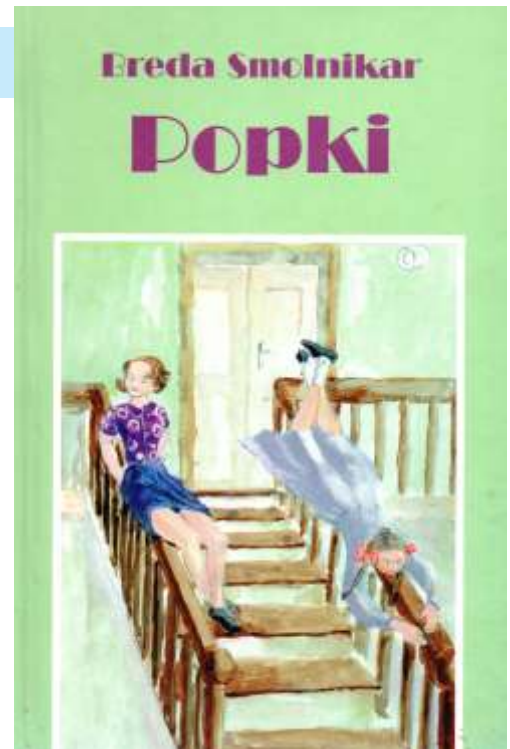
»Samo malo bomo pogledali,« smo rekli in posedli za mizo.

Vse verze v knjigi smo znali na pamet. Pridno smo jih uporabljali, kadar smo svojim sošolcem in sošolkam risali v spominske knjige. Mamina knjiga je bila skoraj polna. Tu sta bila na začetku nalepljena dva rumena kosmata ptička, ki sta v kremeljicah držala temno rdeče češnje. Verze, ki so bili spodaj, je mami napisala prijateljica, ki je bila učiteljica in je umrla za jetiko. Jasminovo vejico nekaj strani naprej in verze o izpolnitvi vseh želja na svetu ji je narisala in napisala druga prijateljica, ki je nismo še nikoli videli, a smo nekako vedeli, da je v življenju strašno nesrečna, saj je mama včasih očetu tiho pripovedovala o njej. Črke v verzih so bile umetelno zaokrožene in podaljšane z resicami in vejicami, da je bilo videti, kot bi iz črk snežilo. Strašno so nam bile všeč in zato smo jih poskušali posnemati, kadar smo sami pisali v spominske knjige.

V mamini knjigi so bile tudi vaze z raznobarnim pisanim cvetjem, cvetovi vrtnic s popki in trnovimi stebelci, povsod pa ob cvetju verzi z željami za izpolnitev ljubezni, sreče in bogastva, vse s tiskanimi, bahavo napihnenimi črkami.

Skoraj čisto na koncu knjige pa je bila preko cele strani z vodenimi barvicami naslikana stezica, ki je vodila k morskemu bregu. V vodo se je sklanjalo drevje. posuto z jesenskimi zlato rjavimi barvami. Na tleh je bilo polno šuštečega listja. Morje komaj da se je videlo izza drevja. Večerilo se je. Nebo je bilo zlato čez in čez, sonce je že potonilo v morju. Tam pa, kjer se je skozi gosto listje svetila morska gladina, je v tistem večeru rahlo drsela bela, prebela barčica.

Imena pod sliko se ni dalo prečitati. Spodaj je pisalo z navadno

izpisano, skoraj grdo pisavo, brez okrašenih črk in okraskov: »Saj ne boš pozabila, kajne?« Nič ni pisalo o sreči, ljubezni in dolgem življenju, nobenega verza ni bilo kot na drugih straneh.

»Kdo ti je to napisal?« smo vprašali mamo in ji pokazali stran v knjigi. »Zakaj ni nobenega verza?«

Mama se ni ozrla. Naprej je poganjala svoj šivalni stroj.

»Spravite knjigo in pisat nalogo! Pozno je že,« je rekla.

A ker je nismo takoj ubogali, je vstala, molče zaprla knjigo in jo odnesla nazaj med brisače in rjuhe – do tedaj, ko je bomo spet poiskali, zakaj sama je nikoli ni jemala v roke.

Te stazice djetinjstva

Uz novi prevod iz slovenske literature za mlade: »Popki« / »Pupoljci« Brede Smolnikar – Nagrada »Mala vila« prošlogodišnjeg Međunarodnog sajma knjiga u Sarajevu, za najbolju knjigu u prevodu na bosanski jezik.

... Nakon više knjiga i pjesama objavljenih u listovima i časopisima u BiH i Sloveniji, ja sam se ohrabrio i počeo prevoditi i knjigu proze »Popki«, koji su postajali »Pupoljci«, pojedine priče nalazile su svoja mjesta i na stranicama listova za djecu u Sarajevu, i onda, od prve priče, »Poslije škole«, do posljednje u ovom nizu, »Večeri«, zatvorilo je svoj krug jedno djetinjstvo na rubu ljubljanskih polja koja su se, tamo prema Domžalama i Kamniku, polako uspinjala uz blage padine Stoba, tamo gdje »stobovske kuće su se stiskale u prvom sumraku«, dok je samo još »nad krovovima treptalo crvenilo zalazećeg sunca«, a »mirisalo je po zreloom voću i zaprašenom grožđu, po rosnoj travi i živini koja se spremala da legne na prostirke od sijena«.

I tu, u tom bajkovitom svijetu, rasle su djevojčice – Meta, Jana, Mojca, Fani, Silva, Zdena, Johana, Maja, Breda... - živjele i svoje živote, ali i onaj zajednički, kao pupoljci na granama, koji su se polako otvarali, ali su i ostajali neki nagovještaji budućih plodova. (Iz predgovora)

Breda Smolnikar: Spomenar

(Iz knjige »Pupoljci«,
prevod Ismet Bekrić)

U ormaru među posteljinom i peškirimama ležao je mamin spomenar. Sjetili bismo ga se obično u popodnevim, kad je vani sniježilo i kada, osim nenapisane zadaće za idući dan, nismo već imali šta početi, jer smo se izigrali i svih znanih igara.

Kad bi nam knjiga došla u ruke, posjedali bismo na krevet i počeli je prelistavati. U sobi je bilo hladno, pa smo se preselili u kuhinju gdje je mama šila i gdje je bilo toplo.

»Kad ćete početi pisati zadaću?« ljutnula bi se mama.

»Samo ćemo malo pogledati,« rekli smo i sjeli za stol.

Sve stihove u knjizi znali smo već napamet. Zdušno smo ih koristili kad smo svojim vršnjacima crtali u spomenare. Mamina knjiga je bila skoro puna. Na početku su bila zalijepljena dva žuta kosmata ptica, koji su u kandžama držali tamno crvene trešnje. Stihove, koji su bili ispod, mami je napisala prijateljica, koja je bila učiteljica i koja je umrla od sušice. Jasminovu grančicu, koju stranu naprijed, sa stihovima o ostvarivanju svih želja na svijetu, nacrtala joj je i napisala druga prijateljica, koju nikada nismo vidjeli, ali smo nekakao spoznali, da je u životu bila strašno nesrećna, jer je mama ponekad ocu o njoj tiho pričala. Slova u stihovima su bila vješto zaokružena i produžena resicama i grančicama, da se činilo kao da je iz slova sniježilo. Bila su nam izuzetno draga i zato smo ih htjeli kopirati, kada smo sami pisali u spomenare.

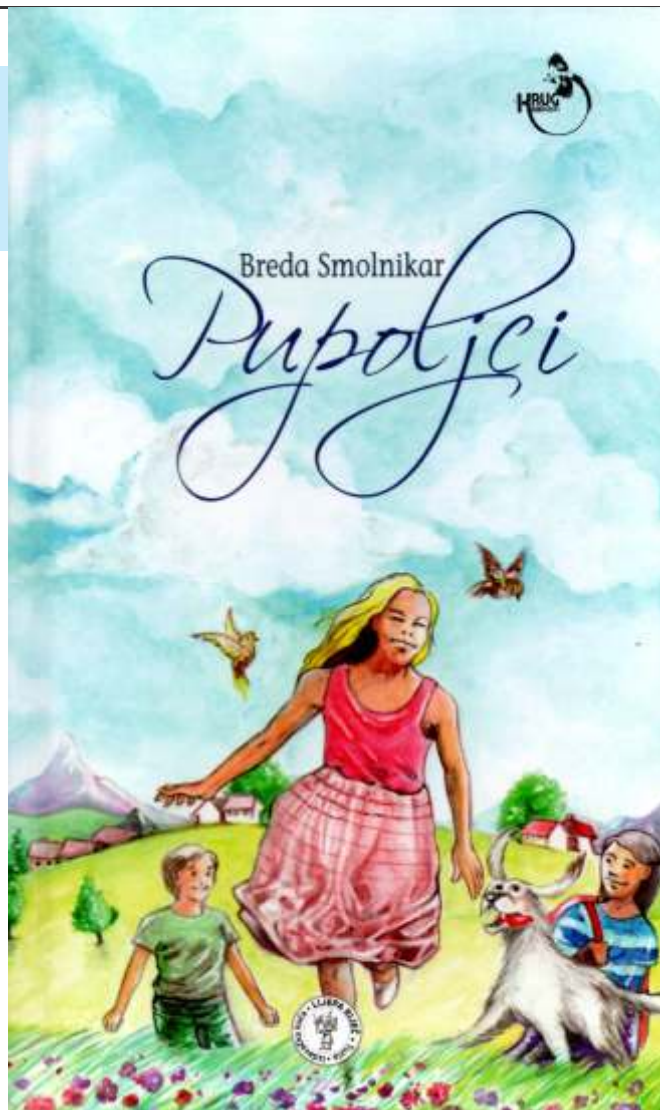
U maminoj knjizi su bile i vaze s raznobojnim šarenim cvijećem, cvjetovi ruža s pupoljcima i trnovitim stabljikama, a svuda kraj cvijeća stihovi sa željama o ostvarivanju ljubavi, sreće i bogatstva, sve sa štampanim, razmetljivo napuhanim slovima.

Skoro čisto na kraju knjige bila je

preko cijele stranice vodenim bojama naslikana stazica, koja je vodila do morske obale... U vodi se ogledalo drveće, posuto jesenskim zlatno smeđim bojama. Na zemlji je bilo mnogo šuštećeg lista. More se jedva naziralo iza drveća. Veće je širilo svoje boje. Sunce je već tonulo u more, a nebo je još bilo u njegovim zlatnim odsjajima. A tamo, gdje je kroz gusto lišće svjetlucala morska pučina, u tihoj večeri blago je klizila bijela, prebijela lađa.

Ime ispod slike nije se moglo pročitati. Ispod je pisalo običnim, skoro iskrivljenim rukopisom, bez uljepšanih slova i ukrasa: »Nećeš zaboraviti, zar ne?« Ništa nije pisalo o sreći, ljubavi i dugom životu, nijednog stiha kao na drugim stranicama.

»Ko je to napisao?« upitali smo mamu, pokazujući joj stranicu u

knjizi. »Zašto nema nijednog stiha?«

Mama se nije obzirala. I dalje je pokretala svoj šivaći stroj.

»Ostavite knjigu i pisati zadaću! Kasno je već«, rekla je.

Pošto je nismo odmah poslušali, ustala je, šutke sklopila knjigu i odnijela je nazad među peškire i plahte – do tada, kad je budemo ponovo tražili, sama je nikada nije uzimala u ruke.

*

Prva knjiga Brede Smolnikar je izašla 1968. godine u ediciji *Put mladih*. Pod zajedničkim naslovom *Otročki, življenje teče dalje* u njoj se nižu i smiješni, i stvarni prizori iz života odrastajuće djevojčice, nje same, knjigom *Popki* (Pupoljci) vraća se u okvir autobiografije. Pisanje u prvom licu prenosi te crtice o djevojčicama iz opštosti u neposrednost, a tipičnost doživljaja opet ih vraća na nivo opštega. Autorica, koja je u njima cijelo vrijeme prisutna, nije samo Breda Smolnikar, nego bilo koja djevojčica, koja je prerasla igracke, a nije još ni zrela djevojka... Rodila se 1941. u Boki Kotorskoj, a dječije godine su joj minile u Depelov Vasi kraj Domžala. Sve uspomene iz Pupoljaka izviru upravo iz te okolice. (Berta Golob)

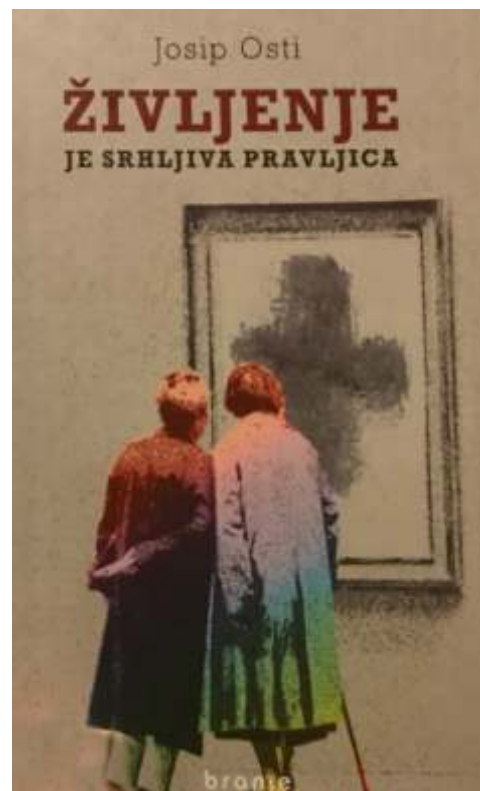
Živjeti za druge

Potresne stranice novog opsežnog romana Josipa Ostija - »Življenje je srhljiva pravljica« - u kojem se prepliću najteže godine opkoljenog Sarajeva i borbi za život i dostojanstv; da, život je često grozota, suočavanje sa smrću, ali ipak iznad svega – bajka.

Bosanskohercegovačko-slovenački ili slovenačko-bosansko-hercegovački književnik Josip Osti, svome bogatom - poetičnom, romanesknom, esejističkom, prevodilačkom, a iznad svega nadahnutom, dramatičnom - opusu dodao je neposredno pred istekom 2019. godine novu knjigu napisanu u slovenščini – roman »Življenje je srhljiva pravljica«, čiji je izdavač mariborska Založba Pivec. Prozu Življenje je srhljiva pravljica (Život je strašna bajka) pjesnik i profesor književnosti na Filozofskom fakultetu u Ljubljani, Boris A Novak, ocijenio je kao opsežno, višeslojno djelo, kao neku trilogija, u kojoj ga je posebno ganuo ratni dnevnik Ostijeve mame Veronike, nizan gotovo iz dana u dan u pismima, kroz koja potresno, ali ipak ljudski nježno, provijavaju strahote razaranja i ubijanja, ali i ljubavi prema bližnjima u kojima je posebno mjesto našao i jedan – mačak. Širaz. Izbjeglica. Ta pisma, koja tvore svu strašnu dimenziju rata, ali i ono što je neuništivo u Sarajevu, u BiH, a to je osjećaj da smo sretni samo kad možemo da živimo i za druge i sa drugima.

*

Naši čitaoci, kao jedan od zadataka ljetne škole bosanskog jezika, imaju zadatak – izazov, da ova poglavlja prevedu na bosanski jezik.

Prišel je Širaz. Maček-begunec.

B – drugi tir:
ali

Mamin vojni dnevnik iz obleganega Sarajeva 1992-1995
Veronika Osti, rojena Meštrovic, z mojim siamskim mačkom Širazom v naročju

Prvo mamino oglašanje iz od začetka aprila leta 1992 obleganega, obstreljevanega in uničevanega Sarajeva je bilo sporočilo, ki mi ga je poslala s posredovanjem radioamaterjev dva meseca po začetku obleganja in se je glasilo: »Osti Veronika iz Sarajeva, sporoča sinu Osti Josipu, ki je v Ljubljani, da je živa in zdrava.« In potem sva po radioamaterski zvezi izmenjala še nekaj kratkih sporočil. Prvo pismo, ki mi ga je poslala, sem prejel skoraj štiri mesece kasneje, ker tisti po katerem mi ga je poslala, ni uspel priti v Slovenijo. Ta mi ga je poslal šele, ko je prišel v Nemčijo, po nekem svojem znanцу iz Avstrije, ta pa meni po znanцу iz Slovenije. In sem, ne vedoč, kako bo s pošiljanjem pisem naprej, mami svetoval, naj piše dnevnik oziroma naj mi vsak dan nekaj napiše, nato pa mi, ko bo priložnost, to po kom pošlje. Zdelo se mi je, da bo vsaj med pisanjem dnevnika odmisllila vsakdanje skrbi življenja v mestu, v katerem pogosto ni bilo ne vode, ne elektrike, ne plina oziroma gretja, ne kruha ... hkrati pa odmisllila, vsaj za kratek čas

negotovosti in strahove, tudi za golo življenje, ki jih je povzročalo nenehno obstreljevanje mesta. Dan in noč...

(nekaj fragmentov iz maminih pisem, v kateri se omenja maček Širaz – J. O.):

*

25.8.1992 – Prišel je Širaz. Maček-begunec. Prinesla ga je Živana (mati moje nekdanje žene, ki je, takrat, odšla iz Sarajeva.) Ta dan si je ogledal in ovohal celo stanovanje. Zvečer so hudo streljali, on pa je sedel povsem mirno.

26.8.1992 – K meni je prišlo pet otrok iz bloka, ker jim starši zaradi obstreljevanja mesta ne dovolijo nikamor iz hiše, da jim berem in pripovedujem pravljice. Širaz se je pred njimi skrtil pod mizo in od tam pihal na njih. Ko so odšli, je prišel izpod nje, mahal z repom, se sprehajal po stanovanju in mijavkal.

27.8.1992 – Ker do zdaj nisem imela muce, so se golobi mirno sprehajali po balkonu. Eden, ki mi je celo jedel z dlani, se je pogosto sprehodil po stanovanju.

Vse do kuhinje. In je celo jedel skupaj z mano. Danes je ta golob kot običajno prišel v kuhinjo, Širaz pa je v treh skokih pritekel iz hodnika in ga zgrabil za vrat. Komaj sem mu ga iztrgala iz krempljev. Uspelo mi ga je rešiti, čeprav je že bil deloma oskubljen. Potem je Širaz kinkal in bruhal. Nisem vedela, kaj narediti. Čeprav je Veterinarska fakulteta v soseščini, si nisem upala do nje, ker naš konec močno obstreljujejo. Avtomobili so z Malte prevažali ranjence. Kasneje se je Širaz počutil bolje. Pojedel je vse, kar sem mu dala in je celo noč mirno spal.

28.8.1992 – Zgodaj sva se zbudila. Širaz je bil lačen. Jaz pa celo noč nisem spala. Šele okrog pete ure zjutraj sem se malce ulegla v posteljo, kajti streljali so na našo hišo, na pošto in cerkev oziroma na celo našo ulico. Okrog osme ure sem Širazu dala malo mesnega narezka in je vse pojedel. Napil se je vode. Toda iz škafa, ker ni hotel piti iz svoje skodelice, v katero sem dala eno tableto in sodo bikarbono, da bi mu uredila prebavo. Usedel se je ob okensko šipo in gledal golobe, ki so se sprehajali po balkonu. (Tisti golob, ki mi je prej jedel iz dlani in ga je on zgrbil za vrat in oskubil, ni več prihajal.) Ob pol enih so močno streljali. Širaza sem dala v kopalnico, ker se tam strelji najmanj slišijo. Včeraj zvečer je bila razdejana in požgana tovarna *Vaso Miskin Crni*, danes pa gori šola in *Dom za železničarje*. Toliko je bilo dima, da so ukazali, naj zapremo okna. (Seveda tisti, ki jih še imajo.) Okrog pol dveh je obstreljevanje malo ponehalo. Širazu sem na njegov krožnik dala nekaj hrane in mu pustila odprta vrata kopalnice. Ko je pojedel tisto, kar sem mu dala, je prišel iz kopalnice in se zvil v klobčič ob mojih nogah. (Bilo je videti, da je tudi njega, reveža, strah.)

29.8.1992 – Noč je bila bolj mirna in sva Širaz in jaz šla prej v posteljo. Okrog polnoči. Zbudila sva se okrog sedmih. Širaza sem dala na cunjo in ga dobro skrtačila. Dobil je zajtrk. Malo se je sprehodil po stanovanju in se potem ulegel na svojo brisačo v spalnici, kje si je sam izbral prostor. Ko mi ga je Živana prinesla, je rekla, da mi ga je prinesla zato, ker je ljubosumen na otroke. Jaz pa mislim, da so mu verjetno nagajali in da se je zato otrok bal. Že prvi dan sem v kuhinji otrokom iz soseščine kot običajno brala pravljice, dve kratki in eno daljšo, on pa je bil ves ta čas pod mizo in godrnjal. Zdaj ga, ko pridejo otroci, raje odnesem na njegovo brisačo v spalnico, oni pa ga lahko pogledajo le od vrat in se ne jezi.

*

13.3.1993 – ... Vsak dan vsaj malo jočem. Enkrat zaradi enega, drugič zaradi drugega. Potem vzamem Širaza v naročje in ga poljubljam. Takrat mi je malo lažje. Nikoli prej si nisem mogla niti zamisliti, da bom kdaj poljubljala mačko. Zdaj pa je vse mogoče. Ne vem, ali

je kdaj kdo pred spanjem mačkam pripovedoval pravljice. In da bi ga poslušale. Jaz jih redno pripovedujem Širazu in on me poslušča. Vsako jutro me celo večkrat poljubi na nos. S tačko me privleče k sebi in poljubi. ...

*

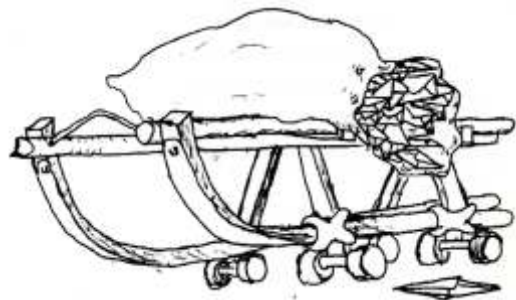
28.3.1993 – ... Ko to pišem, se Širaz mota okrog mene. Za nekaj časa se usede na stol, potem pa meni v naročje. Kot da ve, da pišem tudi o njem. Morda ga je strah, da ga ne ovadim, ker praska po vsem, kar mu pride pod kremplje. Ko ga zalotim pri tem in ozmerjam, seveda čisto malo, se obrne na hrbet in bi se rad igral z mano. Prebrisanec moj mali! Napisal si mi, naj ga poljubim. Poljubljam ga bog ve kolikokrat na dan. Ljubezni ima veliko, da ne rečem preveč. Toda mesa dobi malo. Tega mu manjka. ...

*

3.11.1993 – ... Bila sem navzoča, ko so neki ženski v *Judovski občini* izročili pomoč. V njej je bilo veliko vsega. Če se boš slišal s Čerešnješem (Ivica Čerešnješ, moj vrstnik in sošolec v Prvi gimnaziji, ki je, v času obleganja Sarajeva, bil predsednik *Judovske občine* – J. O.), mu povej, da je boljše, da mi dajo nekaj hrane, kot da me prepričujejo, naj grem iz Sarajeva. Kajti jaz tega nočem, za nobeno ceno. Ko bi hotela oditi iz mesta, bi morala žrtvovati Širaza, kajti njega ne bi mogla nesti s sabo. Zato tega nikoli ne bom naredila. Naj bova crknila ali preživela skupaj. ...

*

26.5.1994 – Danes sem se razburila in dolgo jokala zaradi tvojega begunca Širaza. Preden sem šla od doma, sem kot običajno pogledala, kaj dela. Toda nikjer ga ni bilo. Vse sem pregledala. Zaman. Ustrašila sem se, da ni padel z balkona. Šla sem iz bloka in gledala povesod okrog. Ga klicala. Zaman. Vrnila sem se v stanovanje in jokala. Potem pa sem se spomnila, da sem ga enkrat v Podacah (v kateri je bila naša družinska hiša na morju – J. O.) enako tako iskala, on pa je bil v omari. Ko pa sem odprla omaro in ga klicala, se ni oglasil. Ko pa sem potisnila roko vanjo, sem ga zatipala. Spal je v kotu, zvit v klobčič. Hotela sem mu dati kakšno krepko, toda namesto tega sem ga začela poljubljati in še bolj jokati. Tokrat od sreče, da sem ga našla. On pa se je samo pretegoval in zehal. Ne upam se niti pomisliti, kako bi mi bilo, če bi res izginil.

Opkoljeno i granatirano Sarajevo na crtežima osnovca Dade Dragulja, koji sada živi u Mariboru

Pečat jezika

»Slavuj iz moje bašče«, izbor iz bošnjačke poezije za djecu, priređivača Mirsada Bećirbašića, uvodi nas i u svijet ljepote bosanskog jezika.

Ovogodišnji Međunarodni sajam knjiga u Sarajevu, koji je bio planiran od 15. do 20. aprila, a zbog epidemije virusa odgođen za početak oktobra ove godine, trebalo je da bude i u znaku jedne »raspjevane knjige« – izbora iz bošnjačke poezije za djecu od 1972. do 2019. godine, kojemu je njen priređivač, također pjesnik za djecu Mirsad Bećirbašić, dao i »raspjevan« naslov: »Slavuj iz moje bašče«. A taj Slavuj, kako ističe pjesnik i kritičar Zejćir Hasić, svojim pjevom vodi nas ka istom, umjetničkom, cilju – »afirmaciji osobitosti i ljepote bosanskog jezika i uvidu u sve ono što je na plemenit pjesnički način bilo i što će biti dio odrastanja novog naraštaja djetinjstva u kojem književnost za djecu ima nemjerljiv značaj i ulogu«.

Ovaj splet pjesama autora ne samo iz BiH, nego i iz drugih susjednih republika, te iz dijaspore, utkiva na najljepši način književnost za djecu u cjelovitost literature i njenih i duboko ličnih i široko univerzalnih poruka i značenja. A ta bošnjačka, bosanska književnost za djecu nosi pečat jezika. »Najznačajnija bit koja objedinjuje i određuje bošnjačku književnost za djecu jeste bosanski jezik«, piše priređivač ovog djela Mirsad Bećirbašić, u svome »Slovu o Slavuju«. »Ma gdje bili, naša je bit u jeziku. On je naša kolijevka, unutrašnja svijetla sjenka... Pjesma slavuja iz naše bašče – jedinstveno je i trajno suglasje duše, uma i srca.«

Mirsad Bećirbašić

Ovaj antologijski izbor ima i svojih novina u odnosu na ranija slična izdanja. O tome pjesnik Šefik Daupović piše u svome pogovoru: »Novina u odnosu na prethodne antologije je i što je ovaj izbor, osim pisaca iz matične države, uvrstio i bošnjačke pisce za djecu iz regije i dijaspore... Nova imena i motivima i formom unose svježinu u književnost za djecu.«

Listajući ovaj izbor iz ugla našeg lista i

Enisa Osmančević Ćurić:

Kasim Deraković:

SLIKA IZ NOVČANIKA

Koliko je moja mama
promijenila novčanika –
u svaki se preselila
moja slika.

Kad njena ruka po novac krene
tamo sigurno nađe mene.

Zato je mami ozareno lice
i usred najveće besparice.

TEČE RIJEKA

Iza hrasta, iza plasta
teče rijeka.

Teče rijeka talasasta
jer je druga rijeka čeka.

I ponijeće u žuboru
sunce, ptice, trave rosne.

Negdje će u nekom moru
šaptat pjesmu moje Bosne.

njegove kulturne i jezičke misije, treba naglasiti da je to vrijedna, poetična lektira i za sve one, a posebno mlade, koji svoj jezik govore i uče u drugim podnebljima. Tu su također i sažete bilješke o piscima, kojih je 45, a zastupljeni su: Šukrija Pandžo, Nasko Frndić, Fikreta Kenović Salihović, Nasiba Kapidžić Hadžić, Kasim Deraković, Bisera Alikadić, Kemal Coco, Muharem Omerović, Bakir Abdagić, Ešref Berbić, Ismet Bekrić, Muhidin Šarić, Ibrahim Kajan, Enisa Osmančević Ćurić, Rizo Džafić, Zejćir Hasić, Redžep Nurović, Hajro Ikić, Enes Kišević, Atif Kujundžić, Mujo Musagić, Salih Isaac, Vezuv Bašić, Šefik Daupović, Nura Bazdulj Hubijar, Mirsad Bećirbašić, Amir Talić, Senudin Jašarević, Fahrudin Kučuk, Bajruzin Hajro Planjac, Kemal Handan, Elifa Kriještorac Konig, Džemaludin Latić, Ferida Duraković, Sead Mulabdić, Hanka Hamzagić, Almir Zalihić, Fuad Kovač, Emina Velić Sundkvist, Nura Suljaković, Ervin Jahić, Zehnja Bulić, Esmir Salihović i Mirzana Pašić Kordić.

Ovoj knjizi, koju treba predložiti i kao lektiru u dopunskoj nastavi našeg maternjeg jezika, svakako ćemo se još vraćati, približavajući ljepotu poezije za djecu, a za početak - nekoliko pjesama autora od kojih su i počinjala ova lirska tkanja. Najljepše pjesme iz ovog izbora objavljivat ćemo i u našim narednim brojevima.

Priredio: Ismet BEKRIĆ

Šukrija Pandžo:

PRISLUŠKIVANJE

*Pucketa peć k'o da kaže:
Moja su njedra sva od žari.
Kraj sebe Lejla odjeću slaže,
i sad će ona da sanjari.*

*Igraju šare svud po podu,
napolju mjesec: uštap puni
s tamnog neba, u svom hodu,
na srebren snijeg zlato kruni.*

*-Zašto ne spavaš? – majka pita –
vrijeme je, eto, devet kuca,
ta to se samo mjesec skita
po dnevnom tragu sjajnog sunca.*

*A Lejla šuti, u noć gleda,
pa kad je majka rukom tače,
ona prošapta sva blijeda:
-Čuj, mama, negdje maca plače.*

Muharem Omerović:

ZAROBLJENE ŽELJE

*U dječijoj sobi tiho.
U njedrima jednog mraka
kuca srce zidnog sata,
kuca srce u dječaka.*

*A u srcu tog dječaka,
što proteže ruke sneno,
kao ptica u kavezu
DEVET želja zarobljeno.*

*Ne budi ga, bučni grade,
nek proteže ruke snene,
neka sanja, u snu želje
često budu ostvarene.*

Muhidin Šarić:

ZAVIČAJ

*Za svaki zavičaj
isto važi:
čim negdje odeš,
on te traži.*

*I ma gdje da si
on će znati
na koji način
da te vrati.*

Nasiha Kapidžić Hadžić:

KAD BI HTIO VOZ DA STANE

*Kad bi htio voz da stane,
da uberem dvije grane
gloga bijela!
Al' on strijela
dalje ode.*

*Kad bi htio pokraj vode
da zastane,
da poljubim ono lane,
što ga čuva srna vita.
Al' on hita,
grabi dalje,
a dječak mu s njive maše,
pozdrav šalje.*

*Kad bi samo malo stao,
ja bih začas istrčao
da uberem nježnu radu!
Al' on žuri prema gradu
već dan cijeli
i ne zna za bagrem bijeli,
za crveni cvjetić maka,
za dječaka
i ne vidi ono lane.
Kraj potoka ni da stane.*

Omer Berber: Ilustracije iz nove knjige pjesama Nasihe Kapidžić Hadžić

Pjesnik vezanih rima

ŠIMO EŠIĆ, jedan je od najistaknutijih pisaca za djecu u BiH i na balkanskim i srednjoevropskim prostorima, o čemu svjedoče i nagrade kao što su »Mali princ« i »Stara maslina«, te nominacija za najznačajniju svjetsku nagradu u književnosti za djecu, »Astrid Lindgren«. Rođen je 6. februara 1954. godine u Brezama kod Tuzle, a prvu knjigu pjesama za djecu objavio je već 1973. godine; bila je to njegova »Vezena torbica«, kojom je i započeo već pedesetgodišnji vez u poeziji za djecu, objavivši dosad više od 30 knjiga, među kojima treba istaknuti: »Rudarev kućerak«, »Bijeli svijet, šareni svijet«, »Polu igra, pola zbilja«,

»Prva ljubav treći put«, »Izmislionica u selu Pričlevac«, »Ispod cirkuske šatre« i dr. Svoje polustoljetno pisanje za djecu, zapravo za sve one koji u sebi nose čari i ljepotu djetinjstva, zaokružio je i Izabranim djelima u šest knjiga. Preveden je na više evropskih jezika, a zastupljen je i u programima školske lektire. Član je Društva pisaca BiH, Društva hrvatskih književnika, te PEN-a u BiH i Njemačkoj. Pokretač je i urednik izdavačke kuće »Bosanska riječ« / »Lijepa riječ«.

VEZENA TORBICA

Prisvojila je sve boje jeseni,
sve boje kanarinca,
i sunca,
djetlića
i pjetlića,
sve boje livade u cvijetu –
pa je postala
najšarenija na svijetu...

Ilustracije: Kristina Krhin, Slovenija

Kako se crta pjesma

Poznati bosanskohercegovački pjesnik za djecu, Šimo Ešić, trebalo je da ovog proljeća bude gost društva »Ljiljan« i ljubitelja poezije u Sloveniji, ali je zbog zatvorenih puteva i izolacija to druženje odgođeno za jesen ili za vrijeme kad će biti moguća druženja. Zajedno bismo listali i njegova Izabrana djela, iz kojih bi nam naš gost čitao svoje najdraže stihove. A dotle, družićemo se na stranicama našeg časopisa, koje će ubuduće biti otvorene i za literaturu za djecu, i za jezik, jer ljepote bosanskog jezika najviše dolaze do izražaja upravo u poeziji.

Znamo da slikari crtaju kistom i bojama. A pjesnici? Pjesnici su ključari beskrajnog carstva riječi. I zato oni – ključ!, ključ! – otvore najljepša vrata i uzmu pregršće riječi. I onda tim riječima počnu »crtati« i ukrašavati svijet. Jer, svijet uvijek može biti bolji, svjetliji, ljepši. Jednu takvu knjigu naš gost Šimo »nacrtao« je riječima - stihovima, rimama. to je knjiga »Kako se crta sunce«.

Sve u životu počinje od mame, jer »majka nam je rodila i oči, i ruke, i srce, i pamet«, i zato i ova pjesmarica/slikovnica otvara svoje stranice pjesmom »Kako se crta mama«:

*Mama se crta najljepšim bojama,
koje imaš u svojoj pernici,
mama se crta kao najslađa
kocka šećera u šećernici...*

A onda, naravno, na red dolazi – tata. Otac, kojega je pjesnik »u uvijek doživljavao kao visoko i snažno drvo«.

*Tata se crta pažljivo, vazdan,
jer tata ti je i dragi važan,
on mora biti visok ko jablan
i mora biti ko brdo snažan...*

A baka? Baka je, kako piše Šimo Ešić, toliko dobra i potrebna, da djeci nije dovoljna jedna. I djeca obično imaju po dvije bake.

*Baka se crta u većem bloku,
mada je nježna, krhka i mala,
baka se crta sa sijedom kosom,
sa klupkom vune i pet igala...*

A gdje sam tu ja? Javlja se djed, did. »On, istina, ne može trčati, ali na njegovom koljenu mnogi od nas su imali prve časove jahanja.« Mnoge djede imaju i brkove. Ne toliko zbog ukrasa,

koliko da bi unukama i unucima služile kao uzde, da se imaju zašto držati kad dihaju na koljenu.

*Djeda se crta ko vedri mudrac,
on zbori riječi važne i trajne,
djeda se crta ko stari drugar
koji znade čuvati tajne.*

Mogu se još, svakako, nizati riječi i o ostalim članovima porodice/obitelji/familije – bratu, sestri, ujaku/daidži i ujni/daidžinici, tetku i tetki, stricu/amidži i strini/amidžinici, ali se nikako ne smije preskočiti svoj dom, svoja kućica – svoja slobodica. Zato, nacrtajte i vi riječima svoju kuću. Pjesnik to čini ovako:

*Kuću nije crtati teško –
slažeš linije kose i prave,
oko nje nacrtaj poneko drvo,
maleni put i dosta trave.*

*Na krovu uvijek nacrtaj dimnjak
i dim kako se iz njega mota,
tako će svako ko vidi sliku
znati da u njoj ima života.*

Želite li još saznati kako to pjesnik crta Tramvaj, Drvo, Sunce, Mjesec, Dugu, Pticu, Leptira, Pčelu, Tajnu, Ljubav, Igru, Zimu – otključajte i sami pjesničku riznicu knjige »Kako se crta sunce«, pa i vi pokušajte »nacrtati« bar nešto od onoga što vas okružuje. Svoju baštu, svoju školu, svoju učiteljicu, svoga drugara, svoju simpatiju (samo da niko ne sazna), svoga psića, svoju macu, svoga pijetla koji vas budi da ne zakasnete u školu.

Možete nacrtati i Sreću.

Na kraju ovog zajedničkog čitanja knjige, koju svakako treba da imate i u svojoj biblioteci, pročitajmo/naučimo

»Kako se crta sreća«:

*Sreća se crta, moj mali družo,
tek kada sretan budeš i sam,
sreća se crta raskošno, vedro,
tako da ne može stati u ram.*

*Sreća može da bude mala
i kratka kao bljesak u oku,
ali, svejedno, sreća se crta
u onom većem, najvećem bloku!*

Pjesme beskrajnog djetinjstva... ... na stranicama knjige »I kad odrasteš«

U traganju za ljepotom i nedoigranim igrama djetinjstva zapravo je i draž poetike, pa i pjesama i priča koje stvaramo i za djecu. U tome je i draž nove knjige lektirskog pisca Ismeta Bekrića »I kad odrasteš«, objavljene u ediciji »Mali princ« izdavačke kuće »Lijepa riječ« iz Tuzle, koja svakom poručuje da, i kad odraste, ostane manje ili više i dijete, noseći u sebi čari i dobrotu beskrajnog djetinjstva... Jer čovjek i jeste najbolji, najplemenitiji i najsretniji – ako je, i kad poraste, uspio ostati dijete. Kako se to uspijeva? Ova knjiga svakome od nas u tome može pomoći. Ne samo svojim razigranim stihovima, nego i vanserijskom likovnom opremom znamenitog banjalučkog umjetnika Omera Berbera, koji je Bekrićeve stihove ukraasio ilustracijama višeznačne poruke i izuzetne ljepote.

(Šimo Ešić, urednik)

IGRA

*I kad odrasteš,
a to će biti,
igračke nemoj
u kutak skriti...*

*Igraj se i dalje
sa svojim mecom,
i sa plišanim,
i s pravim zecom,
igraj se s patuljkom
Nevidišom,
i nos svoj kopkaj,
makar krišom,
igraj se sa svojim
lutkom na koncu
i sa poklopcem
na starom loncu,
lovi pahulje
i kapi kiše,
igraj se s olovkom
dok slova piše,
sa svojom loptom
slobodno skači
i kao magarac
ponekad njači,
piši i dalje
po svome dlanu
i hlače deri
na toboganu...*

*Igraj se, vrti
kao čigra,
i sam je život
beskrajna igra.*

I LOPTA JE ŽIVO BIĆE

*I kad je igri kraj,
i novi dan kad sviće,
uvijek dobro znaj –
i lopta je živo biće.*

*I kad leti k'o zmaj,
i kad se s nogama spliče,
uvijek dobro znaj –
i lopta je živo biće.*

*I kad bi malo ukraj,
i gledala crtiće,
uvijek dobro znaj –
i lopta je živo biće.*

*I kad se njezin sjaj
preseljava u priče,
uvijek dobro znaj –
i lopta je živo biće.*

MAMA MEĐU LATICAMA

(Majci Emiri)

Uvijek, tako,
u jutro rana,
pa bila tmurna
ili osunčana,
mama bi, kao
prva zraka,
zablistala
sred cvjetnjaka.

Ruke bi oko
cvjetova svila:
»Kako ste mi,
dječice mila,
šta ste mi noćas
lijepog snila?«

Onda bi tiho
ušla u kuću,
prosula riječi
što cvrkuću:
»Hajdemo, djeco,
veselo, čilo,
i cvijeće već se
probudilo!«

Ilustracije: Omer Berber

I BUDAN SANJAJ

Snovi su lišće
sa noćnih grana,
trepere, šušte
cijelog dana.

Otpale snove
s ljubavlju digni,
nasmiješi im se,
malo namigni.

Ako san neki
zastane, zijeвне,
ti ga prenesi
u snove dnevne.

Obasjaj snima
i sve trenutke,
snovi su dječji
lopte i lutke.

S njima se igraј,
rasti i druži,
kad im je teško
ruku im pruži.

I kada spavaš,
i kada hodaš,
ljepše je kada
malo sna dodaš.

KLIKER DJETINJSTVA

Kad ti se kliker
u džepu skvrči,
pusti ga vani,
nek se istrči.

Neka se opet
djetinjstvu vrati,
a i ti za njim,
i svud ga prati.

I kad iz trave
klizne u blato,
kraj njega klekni,
on ti je zlato.

I bit će ljepše
tada obome,
i ti si kliker -
klikeru svome.

**BESKRAJNO
DJETINJSTVO**

Kad misliš, da si velik,
tad si još uvijek dijete,
i oči su ti još uvijek
prepune dječije sjete,
i ruke su ti još uvijek
prepune dječijih igara,
i svaka slika još uvijek
prepuna dječijih šara.

Kad misliš – kraj djetinjstva,
ono se ponovo javlja,
kao najljepša bajka
koja se budi, ponavlja,
i kao riječ što bi
da se malo ušuti,
a ti bi želio silno
još mnogo puta je čuti...

U BAJKU UĐI

U bajku uđi
i iz nje gledaj,
ne budi tuđi,
bajci se predaj.

Samo ne viri
iz svog prikrajka,
ruke raširi,
jer sve je bajka.

Sa bajkom živi,
ma gdje god da si,
svemu se divi,
svijet ukrasi.

U bajku uđi,
nemoj se kriti,
ne budi tuđi,
bajka si i ti.

SJEME POEZIJE

Sa stranica knjige »Kad procvjetaju suze«

Kroz sivilo izbjegličkog života, u zadnjoj deceniji prošlog vijeka/stoljeća, u Sloveniji su se provlačile i svijetle niti – Vodnikova domačija i Kulturni vikend program za djecu iz Bosne i Hercegovine, u okviru programa Otvoreno društvo. Iz Vodnikove domačije u Ljubljani, u kojoj je prvo posađen cvijet dječjeg stvaralaštva, latice su počele da se šire i mirišu i u drugim mjestima – Črnomelju, Novom Mestu, Jesenicama, Škofjoj Loki, Veržeju, Postojni, Piranu, Kopru, Ilirskoj Bistrici.

Te latice – to su dječije riječi, zapisane dječijom rukom i srcem, snovima i čežnjom, u samoći izbjegličkih soba, ispod krošnji koje liče i na one u zavičaju, u druženjima i literarnim radionicama Kulturnog vikend programa. Djelić tog čudesnog i bogatog literarnog stvaranja djece izbjeglica iz BiH u Sloveniji sačuvan je i među koricama knjige »Kad procvjetaju suze« (Zavod za odprto društvo, 1997, uredio Ismet Bekrić), iz koje donosimo jedan izbor. Sa djecom je, u okviru jedinstvene Škole kreativnog pisanja, drugovao i pisac i prevodilac Josip Osti, podstičući mlade da »od riječi mehlem spravljaju i time zacjeljivaju rane na duši onima kojima je uspelo spasiti glavu«. Tako je, kako je tada zapisao Osti, njihov pjev o boli, patnji i tuzi sve češće smjenjivao pjev o žudnji i ljubavi. A sjeme poezije davalo je čudesne plodove; škola kreativnog pisanja pretvarala se sve više u školu kreativnog disanja.

Hasiba Čelik (Črnomelj)

PONESI VJETRE OVU PJESMU

Ponesi, vjetro, ovu pjesmu,
moja tuga sad tebe moli.

Želim ti sreću, nosi je, nosi,
na krilima bijelim.

Podari je svijetu,
jer mu sreću želim.

Indira Tešnjak (Ilirska Bistrica)

MOJA KIŠA

Jednog dana
pade nagla kiša,
puna mojih suza
za ocem.

Ja stadoh
na sredinu livade
i rekoh kiši:

»Kišo, kišo,
što tu liješ
moje suze?
Učini mi uslugu,
samo jednu, najdražu,
vрати mi moga babu!«

Džana Beganović (Postojna)

SANJAM TE, ZEMLJO MOJA

Kad zvijezde dođu sa one strane svijeta,
ja spustim teške kapke
i odletim na krilima snova
u zemlju bijelih golubova.

San je, da se sanja,
snom možeš otići gdje hoćeš,
ja idem u zemlju svoju,
tamo daleko, jedino svoju...

Fahira Bogić (Piran)

JA, KAO IZBJEGLICA

Zašto me zovu izbjeglicom? Zašto i ja ne mogu živjeti kao druga djeca? Dok druga djeca idu iz škole kući, gdje ih čekaju mama, tata, brat, sestra i prijatelji, ja stanem na put i razmišljam kuda bih. Ja bih rado išla svojoj kući, ali ja nemam kuće. Ja imam samo jednu malu sobu koju su mi ovi dobri ljudi dali da živim u njoj. U njoj me čeka majka ostarjela prije starosti, s ručkom napravljenim samo ona zna od čega. I tako mi je svaki dan tužniji od onog prije njega, i nikad kraja toj tuzi.

Bože dragi, nemoj dozvoliti da druga deca prožive život kao ja i imaju takvo djetinjstvo.

Učini, da im život bude što ljepši. Da idu u svoje škole, slave rođendane i budu sa svojim prijateljima i nikada ne budu izbjeglice. A ja ću ovo preživjeti i porasti a nadam se da djeca koja se rode neće znati za pucanj mitraljeza umjesto muzike, i naročito želim da se nikada ne osjećaju izbjeglicama.

Emina Muhamedagić (Postojna)

ZIDOVI

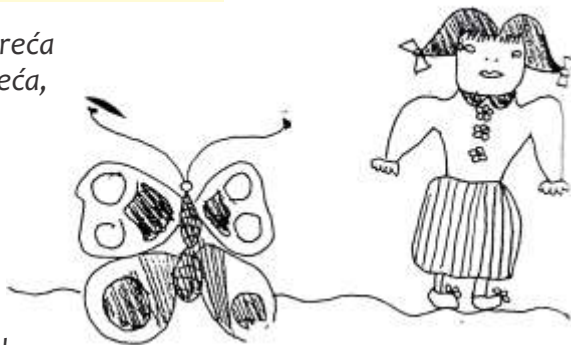
Sjedim u sobi i razmišljam, Sama sam sa svojim teškim mislima koje me progone, na javi i u snu. Želim pobjeći, ali svuda oko mene su zidovi, hladni, visoki i nepremostivi. Oni me sputavaju i straše. Pokušavam ih se osloboditi, ali ne uspijevam. Glasno dozivam i molim se Bogu, ali moje molitve se odbijaju o stijene sobe i ostaju neuslišene. Strah me je. Polako se smjestim u jedan kutak i počinjem posmatrati sve oko sebe – četiri zida. Istovjetna, ukrašena ponekom sumornom slikom, i visoki uglovi prekriveni tankim slojem paučine. Fleke od ljepila i požutjeli kvadrat, gdje je nekad visio poster nekog od mojih idola, svjedok je mnogih noći što sam ih tu provela. Odjednom o njima počnem razmišljati na jedan novi način. Osjetim svu njihovu bliskost i shvatim, da su mi oni jedini bili društvo u danima moje samoće. Ti visoki, čvrsti zidovi na kojima se ne vide samo tragovi mog života, već i onih koji su bili tu prije mene. Ispod debelog sloja kreča još uvijek se naziru grafiti i imena. Pomoću njih i moje mašte stvaram u sebi sliku ljudi, koji su tu prije živjeli. Tada mi zidovi svojom nijemom pričom kazuju historiju svoga života.

Goruška Mijatović (Novo mesto)

PRIJATELJSTVO

Prijateljstvo je sreća
spletana od cvijeća,
što nas je više
i ona je veća.

Zato se planeta
vrti u krugu,
da lakše stisne
ruku drug drugu.

Slavica Mijatović (Ilirska Bistrica)

SUZE BOSNE

Suze Bosne bole,
bole cio svijet,
bole naše najdraže,
bole sav planet.

Suze Bosne ponosne
blistaju kroz san,
želimo se vratiti,
čekamo taj dan.

Irena Krtalić (Ljubljana)

VAMA

Strah me je, prijatelji moji, da mi jednog dana ne nestanete iz oka. Bojim se da vas jednom neću moći dotaknuti, osjetiti vam miris. Jednom možda više neću moći po kucanju prepoznati ko je. Jednom ćete mi biti tako daleko, da vam se neću moći smijati, biti ljuta na vas. Jednom ću vas čak poželjeti.

Bojim se da možda neću moći čak ni plakati, jer postojat će velika opasnost da ću se utopiti u sopstvenim suzama i sjećanjima, a neće biti lađe vaših ruku, da se uhvatim za nju i ne utopim se u snu...

Ostat ću sama na pločniku nekog grada koji neće biti tako mali, da na uglu baš svake ulice sretnem nekoga od vas...

Jerislav Dražetić (Črnomelj)

MOJ DOM

Imao sam nekad tebe
i sa tobom sreću snio,
lutajući sad po svijetu,
spoznah – sve sam izgubio.

Nosim samo jednu želju,
da se vratim tebi, dome,
da svoj život opet živim
i da budem svoj na svome.

Ti ležiš u srcu mome,
moj lijepi, slatki dome.

Dragi naši mali i veliki čitaoci, prijatelji lijepo riječi, neka vas ove nadahnute mlade riječi podstaknu, da i vi nešto napišete o ovom vremenu, i o sebi i svojim željama i nastojanjima. Vaše literarne priloge objavit ćemo u narednom broju, a stranice će vam biti stalno otvorene. Autorima objavljenih radova – nagrade u knjigama, i zajednička učešće na literarnim druženjima.

Zeko i večera

Admir Baltić: Priča za moju kćerku

Jednom davno, u kućerku usred šume, živjeli su skupa medo, lisica i zeko. Preko dana bi radili, a naveče bi se sastali te zajedno večerali. Kad su prvi put sjeli za stol, medo se podiže i reče:

»Ja sam ovdje najstariji, najjači, najveći i najteži. Red je da ja jedem prvi, a poslije mene, možete vas dvoje.«

Na te medine riječi, ustade lisica i reče:

»Kad je tako, onda ja jedem druga, a poslije mene, može ko god hoće.«

»Mogu ja, evo mene, ja ću jesti treći,« uključio se zeko.

Dogovoriše se tako oni, i medo je sjeo i medo je jeo, i jedi, jedi, jedi, jedi, dok nije haman sve pojeo. Ono malo što je ostalo, smaza lisica. Zeki ne ostade ništa. I tako to bi prvo veče, pa drugo veče, pa treće, zeko uvijek gladan! I šta će jadan, dosjeti se, ode i nabere vučjih jagoda. Vratu se s jagodama kući, zgnječi ih i koji sahatak prije večere pomiješa u hranu.

Skupiše se svi opet u sumrak i sjedoše za sto. I medo je sjeo, i medo je jeo, i jedi, jedi, jedi, jedi, i haman sve pojeo. Ono malo što je ostalo, smaza lisica. Zeko šuti i gleda.

Ne prođe malo, medo se krivi:

»Aj, mene boli stomak!«

Ne prođe malo, lisica viče:

»Bjež'te, ja ću povratiti!«

Zeko ustade i reče:

»Ja mislim, da znam šta je to bilo.«

»Šta, pobogu brate?« upita medo.

»Ja mislim, da je nama vuk otrovao večeru!« povika zeko.

»Ijuuuu, šta to veliš?!« začudi se medo.

»Nego znate šta ćemo?« nastavi zeko. »Od sad, pa ubuduće, najbolje bi bilo, da prvo ja kušam hranu, pa ako vi vidite, da je sa mnom sve uredu, onda znate, da je večera zdrava i možete jesti, a ako primijetite, da nisam dobar, onda ćete znati da nam je večera zatrovana, te je nemojte jeste nikako!« »Dobri moj zeko, brate, ti bi stvarno to učinio za nas?« zajauče medo.

»Bih, medo brate, jer neko mora,« odgovori dovrtljivi zeko.

»Nek ti bude,« promumlja oprezna lisica.

Naredno veče, oni će sjesti i oni će jesti. Prvo sjeda zeko i kuša od svakog jela pomalo. Malo pomalo, malo pomalo, zeko se najede i kaže:

»Ja mislim, da je ova hrana u redu, tako da možete slobodno jesti.«

I medo je sjeo, i medo je jeo, i jedi, jedi, jedi, jedi, pojede on sve. Lisici ne ostade ništa! I tako jedno veče, drugo veče, treće veče, lisica uvijek gladna, i šta će jadan, dosjeti se, ode ona potražiti vuka. Nađe vuka pred njegovom kućom. Prvo ga pozdravi, a onda odlučno upita:

»Reci ti meni, vuče, što si ti nama trovao večeru?«

»Molim! Ja?! Nije istina! Ko ti je to rekao?!« zaprepasti se vuk.

»Rekao mi zeko!«

»Zeko?! E, imam ja s njim nešto za popričati!« ljutito će vuk.

»Nisi jedini!« nadoveza se nakostriješena lisica.

I odu njih dvoje potražiti zeku. Nađoše ga na jednoj livadi usred cvjetale djeteline. Vuk ga prvo pozdravi, a onda podiže glas:

»Reci ti meni, zeko, što si ti rekao, da sam ja vama trovao večeru?«

»Ma nisam ja, vuče brate!« pođe se vaditi zeko.

»Ma šta nisi?!« skoči bjesno lisica i poleti na zeku! I zeko bjež'! I skoči na njega sad i vuk! I zeko bjež'! I bjež' bjež', bjež' bjež'! I od tada, pa sve do sada, od onoga dana, do dana današnjeg, zeko uvijek bježi kad sretne vuka ili lisicu!

Crtež: Omer Berber

To je tvoje ime...

Očuvanje jezika, kulture i identiteta u iseljeništvu

"Okrugli sto o očuvanju jezika, kulture i identiteta u iseljeništvu i povećanom učešću iseljeništa u razvoju politika u BiH" organizovali su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH i Grupacija Naša perspektiva dana 17. 4. 2019. godine u hotelu Bosnia u Sarajevu.

Skupu je prisustvovalo 35 učesnika među kojima je bilo 16 predstavnika dopunskih škola / nastavnika maternjeg jezika / predstavnika organizacija iz iseljeništa iz 5 zemalja (Austrija, Njemačka, Slovenija, Švedska, Velika Britanija), predstavnici institucija u BiH nadležnih za saradnju sa iseljeništvom i dopunsko obrazovanje: Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH i Ministarstvo vanjskih poslova BiH, kao i predstavnici entitetskih, kantonalnih, lokalnih institucija i Brčko distrikta BiH iz oblasti obrazovanja i kulture, te predstavnici Grupacije Naša perspektiva i nevladinog sektora.

Na Okruglom stolu su doneseni sljedeći zaključci:

1. Država Bosna i Hercegovina treba uložiti dodatne napore kako bi obezbijedila podršku i osigurala ulaganje u očuvanje maternjeg jezika u iseljeništvu;
2. Potrebno je da svi uključeni akteri u BiH i u iseljeništvu uključujući institucije, organizacije, pojedince, roditelje i širu porodicu, svako u okviru svojih mogućnosti i kapaciteta, ulože dodatne napore na očuvanju maternjeg jezika u iseljeništvu;
3. Potrebno je poduzeti kampanju na podizanju svijesti o važnosti učenja i očuvanja maternjeg jezika u iseljeništvu. Kampanja treba obuhvatiti sve relevantne ciljne grupe u iseljeništvu i BiH – javnost, institucije, organizacije, kao i roditelje djece u iseljeništvu kojima je potrebno osigurati dodatnu edukaciju o važnosti učenja maternjeg jezika;
4. Neophodno je unaprijediti međusobnu komunikaciju između iseljeništa i BiH, te poduzeti aktivnosti na uvezivanju i umrežavanju unutar iseljeništa u različitim zemljama;
5. Diplomatsko-konzularna predstavništva BiH u inostranstvu trebaju voditi više računa o očuvanju maternjeg jezika u iseljeništvu;
6. U saradnji sa nastavnicima iz iseljeništa, potrebno je prilagoditi nastavni plan i udžbenike za dopunsko obrazovanje, te senzibilizirati jezik korišten u udžbeniku;
7. Preporučeno je da se nastavi sa organizacijom ovakvih skupova posvećenih učenju maternjeg jezika u iseljeništvu, koji mogu biti u formi okruglih stolova, seminara za nastavnike ili konferencija s općim ciljem unapređenja učenja maternjeg jezika u iseljeništvu, unapređenja međusobne žive komunikacije i razmjene iskustava;
8. Briga o učenju maternjeg jezika u iseljeništvu treba obuhvatiti i najmlađu ciljnu grupu - djecu predškolskog uzrasta za koju je potrebno osigurati adekvatne materijale, pjesmice, igrice itd.;
9. Potrebno je uspostaviti jednoobraznu pedagošku dokumentaciju (uvjerenja, svjedočanstva, uvjerenja za nastavnike i sl.) za obrazovanje djece u inostranstvu, te je učiniti dostupnom u elektronskoj verziji na sva tri službena jezika u BiH;
10. Rezultate istraživanja dr. Dine Mehmedbegović koristiti za pokretanje dodatnih aktivnosti na očuvanju maternjeg jezika i razvijanju projekata, u dogovoru;
11. Potrebno je organizovati ljetne škole i druge skupove za djecu iz iseljeništa iz različitih zemalja uz učešće djece iz BiH.

Riječi kao susjede

Objavljajući ove zaključke, donesene još početkom prošle godine, želimo ponovo ukazati na značaj očuvanja jezika, kulture i identiteta u iseljeništvu, koji u uslovima epidemije i izolacija može izgubiti ono pravo mjesto koje u svakodnom životu i obrazovanju zaslužuje – da bude stvaralački dio našeg angažmana, jer – **To je tvoje ime!**

Pokretanjem ovog priloga o književnosti i jeziku, mi želimo - i u teškim uslovima – u svakodnevlje utkati ljepote jezika, ljepote riječi koje su i za nas najljepše latice cvjetova koje zovemo i pjesmama, pričama, bajkama, knjigama, sastavima (spisima/esejima), razgovorima, mostovima prijateljstva i preplitanja kultura i jezika. Ovo je i dio našeg projekta »Beseda kot soseda« / »Besjeda kao susjeda«, s kojim se prepliće i mala otvorena (online) ljetna škola književnosti i jezika, i bosanskog, i slovenskog, jer svijet sve više prihvaća, i podstiče, »dvojezičnu«, pa i »višejezičnu« djecu, koja uz jezik zemlje u kojoj se obrazuju, u kojoj žive i stvaraju svoju budućnost, uče i jezik svoga porijekla, ali i druge svjetske jezike.

Šimo Ešič:

NEMOJTE BITI TUŽNI

Svako je našao sreću
u ovom šarenom svijetu;
mravu je sreća u radu,
a leptiru u letu.

Ptici je cvrkut sreća,
pčeli je sreća u medu,
lopta je sretna na travi,
a klizaljke na ledu.

Sreću ima i potok,
i zečič u šumi siv,
potok je sretan što teče,
a zečič – što je živ.

Nemojte biti tužni,
drugari, ni ja neću,
u ovom velikom svijetu
svako će naći sreću.

Ima, sigurno, negdje
i mala sreća neka,
koja ničija nije –
već samo na vas čeka.

Ilustracija: Kristina Krhin

jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI